

FÅGELFORSKNINGEN på Stora Karlsö

Projektet Havsfåglar i Östersjön studerar sedan 1997 sillgrisslor på Stora Karlsö. Genom kontinuerlig finansiering från Världsnaturfonden WWF:s Östersjö-program har verksamheten sedan starten kunnat utvecklas både kvalitativt och kvantitativt. Här följer en rapport från fältsäsongen 2005.

Fälтарbetet 2005

Under en stor del av våren arbetade Jonas Sundberg och Mattias Lif som assistenter samtidigt som tre studenter från Stockholms universitet som skulle göra sina examensarbeten (ex-jobbare) utförde fälтарbeten. Det gjorde att arbetsinsatsen i projektet under våren var större än någonsin. "Forskarna" har tidigare bott på vinden till fyrmästarbostaden men i år hyrdes Bergshyddan under maj och Fyrbiträdet under juni. I samråd med WWF och Karlsöklubben diskuteras just nu utformningen av en framtida forskningsbostad på Stora Karlsö. Ett praktiskt boende skulle vara guld värt för havsfågel forskningen, och skulle naturligtvis kunna användas även av andra forskare som vill uppehålla sig i perioder på Stora Karlsö. En arbetsgrupp är tillsatt och förhoppningsvis kommer arbetet igång på allvar under 2006.

Silltrut, en hotad art i Östersjön

Silltruten introducerades i forskningen under 2003 för att den är upptagen på Rödlistan över hotade arter och har minskat kraftigt i Östersjön under de senaste åren. Dessutom har den många likheter med sillgrisslan, inte minst vad gäller skarpsillen, den föda dessa båda till stor del lever av. När anta-

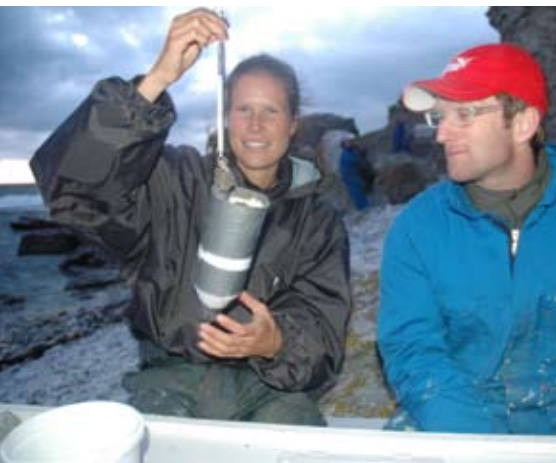
let häckande silltrutar räknades för första gången på åtta år 2003 visade det sig att de hade ökat dramatiskt sedan sist. Nivån var uppe på samma nivå som före artens dokumenterade populationsnedgång under 1980- och 1990-talen. Trots dessa glädjande siffror har de senaste årens studier visat att häckningsframgången är mycket låg, under 2005 fick varje par bara ut i snitt 0,08 ungar enligt Emma Capandeguis examensarbete. Fortsatta studier på både gråtrut och silltrut krävs för att deras ekologi ska bli tydligare kartlagd och för att den låga häckningsframgången och fågeldöden ska kunna få en bakgrund och förklaring.

Gråtrut – offer för "fågeldöden"

Tordmule och silltrut har redan tidigare förts in i havsfågel forskningen på Karlsö. I år gjordes ett försök att även innefatta gråtrut i forskningen, mycket med tanke den stora

"Forskare" 2005, fr.v. Mattias Lif, Jonas Sundberg, Emma Capandegui, David Schönberg Alm, Eva Kylberg.

*Eva Kylberg väger en sillgrissleunge.
Till höger projektledaren Henrik Österblom*

uppmärksamhet den så kallade fågeldöden har fått i medier de senaste åren. Fågeldöden, d.v.s. att vuxna trutar och även andra fåglar dör under häckningstid, har inte tidigare observerats på Stora Karlsö och resultaten från ett examensarbete av David Schönberg Alm visar att den inte heller under 2005 förekom på ön. Däremot samlades viktiga grundläggande data in om gråtrutens ekologi, data som kan användas för att göra Stora Karlsö till ett referensområde för fågeldöden. Jämförande studier av födoval visade att det fanns en skillnad mellan Stora Karlsö och Blekinge, det område där fågeldöden varit allra mest utbredd.

Sillgrissla och tordmule – Karlsöarnas signum

Sedan projektets start har vi fokuserat mest på sillgrissla, själva symbolen för Karlsöarna och en mycket intressant art ur vårt ekosystemsperspektiv. Vi har tidigare visat på sambandet mellan sillgrissleungarnas vikt och skarpsillens kondition i Östersjön. Eva Kylberg, den tredje av vårens ex-jobbare, har nu visat på ett samband mellan skarpsillen

Silltrut.

Gråtrut.

och sillgrisslans häckningsframgång. Detta är något som vi planerar att fortsätta samla in data om. Under våren 2006 kommer alla tre ex-jobbarna från 2005 att arbeta på ön som fältassistenter och en ny ex-jobbare från Stockholms universitet kommer att studera de yngre sillgrisslor vi ringmärkt med färg-ringar de senaste åren. Dessutom kommer vi nu att på allvar koppla grepp på tordmulen genom att påbörja en långsiktig studie av tidpunkten för artens häckning.

Information

Informationsdelen i projektet är viktig och till våren kommer vi att presentera en ny utställning i museet om havsfågelforskningen. Sedan tidigare finns mycket information om vår verksamhet på följande hemsida www.balticseabird.com. Om du har frågor får du gärna vända dig till projektets koordinators, Jonas Sundberg, 08-656 54 68, mobil 0739-38 79 69, jonasdelawarensis@hotmail.com

Text och foto: Jonas Sundberg